

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

Instituto de Educación Secundaria "LEIXA"

San Pedro de Leixa s/n
15405 - Fermal (A Coruña)
<http://centros.edu.xunta.es/leixa>
ies.leixa@edu.xunta.es

Tfno: 981 328 951 e 981 328 900
Tfno GSM: 667 626 775
Tfno móbil: 647 626 707
Fax: 981 328 900

GUÍA PRÁCTICA DE SINALIZACIÓN .: RISCOS LABORAIS .:

Leixa

Introducción:

Esta guía forma parte do **Plan de Autoprotección (Plan de Prevención de Riscos)** do IES Leixa e con ela pretendemos dar información aos traballadores e traballadoras do instituto (termo no que incluímos ao alumnado) respecto á sinalización existente en materia de prevención de riscos, prestando especial atención aos distintos sinais que se poden atopar nas instalacións do centro educativo.

Ademais, a guía pode ser utilizada como material didáctico de aula tanto nos módulos de ciclos formativos relacionados coa seguridade no posto de traballo, como nas materias xerais, servindo de material complementario e transversal.

Definicións:

Accidente:

Lesión corporal que deriva dunha causa violenta súbita, externa e alléa á intencionalidade do lesionado/a.

Accidente de traballo:

Toda lesión corporal que o traballador/a sufra a causa ou como consecuencia do traballo que executa por conta alléa. Considéranse accidentes de traballo:

- Os que suceden indo ou vindo do traballo (in itinere).
- A causa ou consecuencia do feito de desenvolver cargos electos de carácter sindical, incluídos accidentes *in itinere*.
- A causa ou consecuencia dos traballos que, anque non se correspondan coas propias da súa categoría profesional, execute o traballador/a en cumprimento das ordes do empresario ou espontaneamente en interese do bo funcionamento da empresa.
- Accidentes sufridos en actos de salvamento ou de natureza análoga, estando estes relacionados co traballo.
- As enfermidades non profesionais que contraiga o traballador/a con motivo do seu traballo.
- As enfermidades que se agraven como consecuencia da lesión constitutiva do accidente e as consecuencias e enfermidades derivadas do proceso patolóxico determinado polo accidente.

Cor de seguridade:

Unha cor á que se lle atribúe un significado determinado en relación coa seguridade e a saúde no traballo.

Deber de protección:

Deber do empresario de ofrecer, correlativo ao dereito dos traballadores/as de recibir unha protección eficaz en materia de seguridade e saúde no traballo. En cumprimento deste deber de protección, o empresario debe garanti-la seguridade e a saúde dos traballadores/as ao seu servizo en todos os aspectos relacionados co traballo, e realiza-la prevención dos riscos laborais mediante a adopción de todas as medidas precisas para a protección da seguridade e a saúde dos traballadores/as.

Enfermidade profesional:

Enfermidade contraída a consecuencia do traballo executado por conta alléa nas actividades especificadas normativamente, e que está provocada pola acción dos elementos ou substancias que se indican normativamente para cada enfermidade profesional.

Equipo de protección individual (EPI):

Calquera equipo destinado a ser levado ou suxeitado polo traballador/a para que o protexa dun ou varios riscos que poidan ameaza-la súa seguridade ou a súa saúde no traballo, así como calquera complemento ou accesorio destinado a tal efecto.

Equipo de traballo:

Calquera máquina, aparato, instrumento ou instalación utilizado no traballo.

Avaliación de riscos laborais:

É o proceso dirixido a estima-la magnitude dos riscos que se puideran evitar, obtendo a información necesaria para que o empresario estea en condicións de tomar unha decisión apropiada sobre a necesidade de adoptar medidas preventivas e, no seu caso, sobre o tipo de medidas que se deben adoptar.

Inspección de Traballo e Seguridade Social:

Órgano encargado da vixilancia e do control da normativa sobre prevención de riscos laborais.

Instituto Nacional de Seguridade e Hixiene no Traballo:

Órgano científico-técnico especializado da Administración Xeral do Estado que ten como misión a análise e o estudo das condicións de seguridade e de saúde no traballo, así como a promoción e o apoio á mellora destas.

Lugar de traballo:

Área do centro de traballo, edificada ou non, onde os traballadores/as deben permanecer ou á que poidan acceder por razón do seu traballo. Considéranse incluídos nesta definición os servizos hixiénicos e locais de lecer, os locais de primeiros auxilios e as instalacións de servizo ou de protección alléas.

Perigo:

Propiedade ou actitude intrínseca de algunha cousa para ocasionar danos (por exemplo: materiais de traballo, equipos, métodos e prácticas laborais).

Plan de prevención de riscos:

Conxunto preestablecido de accións necesarias para acadalo obxectivo de prevención de riscos. Inclúe os obxectivos, o calendario, a estrutura organizativa destinada a tal efecto, a definición de funcións, as prácticas, os procedementos, os procesos e os recursos necesarios.

Prevención:

Conxunto de actividades ou medidas adoptadas ou previstas en todas as fases de actividade da empresa coa finalidade de evitar ou diminuí-los riscos derivados do traballo.

Risco:

Probabilidade de que a capacidade para ocasionar danos se actualice nas condicións de utilización ou de exposición, e a posible importancia dos danos.

Risco laboral:

Posibilidade de que un traballador/a sufra un determinado dano derivado do traballo. Para cualificar un risco dende o punto de vista da súa gravidade, deben valorarse conxuntamente a probabilidade de que se produza o dano e a severidade deste.

Risco laboral grave ou inminente:

O que resulta racionalmente probable que se materialice nun futuro inmediato e poida supoñer un dano grave para a saúde dos traballadores/as.

Sinal acústico:

Sinal sonoro codificado, emitido e difundido por medio dun dispositivo apropiado, sen a intervención da voz humana ou sintética.

Sinal adicional:

Sinal utilizado xuntamente con un sinal en forma de panel e que facilita informacións complementarias.

Sinal de advertencia:

Sinal que advirte dun risco ou dun perigo.

Sinal de obrigación:

Sinal que obriga a un comportamento determinado.

Sinal de prohibición:

Sinal que prohíbe un comportamento susceptible de provocar un perigo.

Sinal de salvamento ou de socorro:

Sinal que proporciona indicacións relativas ás saídas de emerxencia, aos primeiros auxilios ou aos dispositivos de salvamento.

Sinal en forma de panel:

Sinal que, a partir da combinación dunha forma xeométrica, das cores e dun símbolo ou pictograma, proporciona unha información determinada. A visibilidade do sinal está asegurada por unha iluminación suficiente.

Sinal xestual:

Movemento ou disposición dos brazos ou das mans de forma codificada para guiar ás persoas que estean realizando manobras que constitúan un risco ou perigo para os traballadores/as.

Sinal indicativo:

Sinal que proporciona outras informacións diferentes das de prohibición, advertencia, obriga ou socorro.

Sinal luminoso:

Sinal emitido por medio dun dispositivo formado por materiais transparentes ou translúcidos, iluminados dende atrás ou dende o interior de tal xeito que se vea por si mesmo como unha superficie luminosa.

Sinalización de seguridade e saúde no traballo:

Sinalización que, referida a un obxecto, actividade ou situación, proporciona unha indicación ou unha obriga relativa á seguridade ou á saúde no traballo mediante un sinal en forma de panel, unha cor, un sinal luminoso ou acústico, unha comunicación verbal ou un sinal xestual, segundo proceda.

É un conxunto de estímulos que pretenden condicionar, coa antelación mínima necesaria, a actuación dos que os reciben nunhas circunstancias que se pretenden destacar. A necesidade de sinalización xorde, para o empresario, ante a posibilidade de eliminar ou de reducir suficientemente o risco aplicando medidas de prevención e control.

A sinalización de seguridade e de saúde no traballo, mediante medidas técnicas e organizativas de protección, e despois de ter formado e informado debidamente aos traballadores/as, advirte aos que están expostos á existencia dun risco e os orienta ou guía sobre as pautas de comportamento a seguir ante cada situación de risco (obrigando, prohibindo, informando, etc.), así como facilitándolles a localización e a identificación de determinados medios ou instalacións de protección, evacuación, emerxencia ou primeiros auxilios.

Servizo de prevención:

É o conxunto de medios humanos e materiais necesarios para realiza-las actividades preventivas coa finalidade de garanti-la protección adecuada de seguridade e saúde dos traballadores/as, asesorando ou asistindo ao empresario, aos traballadores/as e aos seus representantes.

Servizo de prevención alléo:

É o servizo prestado por unha entidade especializada que concierte coa empresa a realización de actividades de prevención, asesoramento e o apoio necesarios en función do tipo de riscos ou, conxuntamente, ambas actuacións.

Servizo de prevención propio:

É o conxunto de medios humanos e materiais da empresa necesarios para a realización das actividades de prevención.

Símbolo ou pictograma:

Imaxe que describe unha situación ou obriga a seguir un comportamento determinado, utilizada sobre un sinal en forma de panel ou sobre unha superficie.

Vixilancia da saúde:

Dereito dos traballadores/as, correlativo ao deber do empresario, de vixiar periodicamente o seu estado de saúde en función dos riscos inherentes ao traballo. Dereito voluntario, excepto disposición contraria.

Cores de seguridade:

As cores de seguridade poden formar parte dunha sinalización de seguridade ou constituíla por si mesmas. No seguinte cadro móstranse as cores de seguridade, o seu significado e outras indicacións sobre o seu uso:

Cor	Significado	Indicacións e precisións
Vermello	Sinal de prohibición.	Comportamentos perigosos.
	Perigo-alarma.	Alto, parada, dispositivos de desconexión de emerxencia. Evacuación.
	Material e equipos de loita contra incendios.	Identificación e localización.
Amarelo o amarelo laranxa	Sinal de advertencia.	Atención, precaución. Verificación.
Azul	Sinal de obriga.	Comportamento ou acción específica. Obriga de utilizar un equipo de protección individual.
Verde	Sinal de salvamento ou de auxilio.	Portas, saídas, pasaxes, material, postos de salvamento ou de socorro locais.
	Situación de seguridade.	Volta á normalidade.

Cando a cor de fondo sobre a que teña que aplicarse a cor de seguridade poida dificultar a percepción desta última, debe utilizarse unha cor de contraste que enmarque ou se alterne co de seguridade, de acordo coa seguinte táboa:

Cor de seguridade	Cor de contraste
Vermello	Branco
Amarelo ou amarelo laranxa	Negro
Azul	Branco
Verde	Branco

Cando a sinalización dun elemento se realice mediante unha cor de seguridade, as dimensións da superficie de cor deben gardar proporción coas do elemento e permitirla súa fácil identificación.

Sinais de prohibición:

Panel xeral de sinais de prohibición:

Sinais de prohibición máis utilizados no IES Leixa:

Prohibido comer e beber

Prohibido fumar

Prohibido permanecer neste lugar

Prohibido repara-la máquina en funcionamiento

Prohibido arroxar obxectos ao chan

Prohibido depositar materiais. Manter libre o paso

*Caldeira de gas. Prohibido o paso a toda
persoa alléa ao servizo*

Sinais de salvamento e evacuación:

Panel xeral de sinais de salvamento e evacuación:

Sinais de salvamento e evacuación máis utilizados no IES Leixa:

Escaleira á dereita

Escaleira á esquerda

Botiquín

Saída de emerxencia

Saída á dereita

Saída á esquerda

Saída de socorro. Apoiar sobre a barra para saír

Punto de reunión

Sinais de loita contra incendios:

Panel xeral de sinais de loita contra incendios:

Sinais de loita contra incendios máis utilizados no IES Leixa:

Extintor

Extintor de CO₂

Carro extintor

Manta apagalumes

Sinais de perigo:

Panel xeral de sinais de perigo:

Sinais de perigo máis utilizados no IES Leixa:

Alta tensión

Riesgo eléctrico

Perigo: gas inflamable

Perigo: risco de incendio. Líquidos inflamables

Perigo de atrapamento

Risco biolóxico

Atención ás mans

Risco de tropezar

Sinais de obriga:

Panel xeral de sinais de obriga:

Sinais de obriga máis utilizados no IES Leixa:

Permitido fumar

Obriga de utiliza-las papeleiras

Uso obrigatorio de mandil

Uso obrigatorio de gafas

Uso obrigatorio de luvas

Sinalización especial:

Ademais dos sinais vistos anteriormente, hai outras circunstancias ou máquinas que precisan indicacións particulares de risco e que poden estar sinalizadas con pegatinas como as que segue:

Perigo de atrapamento

Perigo de amputación

Prohibido utilizar móbil

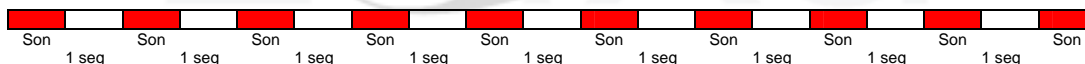

Uso obrigatorio de gafas

Sinais sonoros:

No IES Leixa utilízanse sinais sonoros para informar dos cambios de clase e das situacións de perigo.

No caso dun perigo que obligue a desaloxa-lo centro educativo, sonará en todas as instalacións unha alarma con **dez pitidos** de un segundo de duración cada un, intercalados por silencios de un segundo.

Cando se escoite este sinal sonoro todo o persoal do instituto debe abandonalo segundo o **Plan de Evacuación** establecido no **Plan de Autoprotección** dirixíndose aos puntos de encontro.

Sinais xestuais:

Cando se dean circunstancias de evacuación do centro e haxa persoas con discapacidade auditiva, as persoas responsables informarán aos discapacitados auditivos con sinais xestuais tal e como se contempla no **Plan de Evacuación** e no **Plan de Autoprotección**.